

В. Б. Васюта, к.т.н., доцент,
О.М. Житник, здобувач вищої освіти, спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність»
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЕКОНОМІЧНА СВОБОДА– ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Підвищення якості життя громадян – основна мета будь якої держави. Найважливішою передумовою для досягнення якої є високий та стійкий рівень економічного зростання. Саме політика, заснована на збільшенні економічної свободи, є найкращим інструментом для досягнення швидкого і стабільного зростання є [1, с.246].

Наразі питання економічної свободи підприємництва слід визнати такими, що недостатньо досліджені вітчизняною економічною наукою. Проблематика досліджень економічної свободи підприємництва на сьогодні характеризується як фундаментальна. Проблемою є те, що у науковців немає єдності в поглядах на сутність цієї категорії, дослідженням, присвяченим цьому питанню, бракує системності та комплексності. Не можна недооцінювати важливість цього тому, що саме розуміння сутності економічної свободи може стати ключовим положенням концептуалізації управління економічною безпекою підприємства [2, с.63].

Питанню економічної свободи підприємництва присвячені праці як зарубіжних так і вітчизняних науковців. Ідеї зарубіжних науковців: А. Сміта, Дж. Хаана, Дж. Стема, Дж. Гансона, Дж. Хекелмена, М. Строупа, П. Цагліді розкривають питання, пов'язанні з теорією економічної свободи. В свою чергу, у працях вітчизняних науковців В. Бойко, А. Гальчинського, О. Глущенко, Н. Литвиненко, І. Марковича, Л. Хижняка акцентується увага на сприянні державного регулювання економічному зростанню та добробуту населення[3, с.14].

Існує твердження, що «економічна свобода на практиці означає право розпочинати або припиняти свій бізнес, купувати будь-які ресурси, використовувати будь-яку технологію, виробляти будь-яку продукцію і пропонувати її до продажу за будь-якою ціною; вкладати свої кошти за власним розсудом» [4].

Слід зауважити на те, що ці права економічної свободи не забезпечують підприємцю гарантованого успіху. Він може виробляти будь-яку продукцію, встановлювати на неї свою ціну, але немає гарантії, що вона обов'язково буде реалізована, оскільки споживач також має економічну свободу. Вона полягає у свободі власного вибору і є не менш важливою ніж свобода підприємця.

Основою економічної свободи є співіснування приватної, колективної, державної, інтегрованої власності та їх різновидів, політична свобода, досконале законодавство, яке орієнтоване на права людини, економічний прогрес тощо.

Економічна свобода обмежена нормами чинного законодавства, етики, моралі. Підприємницька діяльність повинна здійснюватися, враховуючи інтереси всіх учасників відносин. Підприємець повинен пам'ятати про економічну відповідальність [5].

Дотримання соціально-економічного суверенітету ділових відносин та консенсус інтересів є обов'язковою у практиці ділових відносин. Саме така система взаємовідносин підприємців базується на економічній свободі як умові розвитку підприємництва [4].

Зазначимо також основні закономірності розвитку економічної свободи: рівновага між економічною свободою і необхідністю є умовою виникнення і примноження економічної свободи підприємця; економічна свобода підприємця виникає ще до моменту його фактичного створення в формі рівноважного відповідності економічних інтересів його засновників і виступає в якості умови його виникнення; рівень економічної свободи створюваного підприємства знаходиться в залежності від ступеня рівноваги економічних

інтересів засновників. Чим вище рівень рівноваги економічних інтересів засновників, тим вище виявиться рівень економічної свободи господарюючого суб'єкта [6].

Економічна свобода однаково важлива і для підприємця, і для споживача, і для держави, оскільки вона створює середовище для творчої діяльності особистості. Однак свобода проявляється з багатьма протиріччями і має низку внутрішніх і зовнішніх обмежень. Тому вона повинна реалізуватися на базі державних законодавчих норм і бути нерозривно пов'язана з економічною відповідальністю громадян. Тільки за таких умов економічна свобода забезпечує підґрунтя для економічного розвитку країни.

Для кількісного аналізу рівня економічної свободи у світі використовують кілька індексів, серед яких: Індекс економічної свободи, Стан свободи у світі, Міжнародний індекс захисту прав власності тощо [7, с.22].

Отже, економічна свобода є однією з передумов розвитку підприємництва. Наразі економічна свобода у підприємстві проявляється слабо. Задля того, щоб зміни останнє необхідною є активізація роботи органів державної влади, а також дотримання та удосконалення законодавчої бази держави.

Список використаних джерел

1. Renkas, K. (2015). Економічна свободата її вплив наконвергенцію країн. Науковий вісник НЛТУ України, 25(7), 246-250.
2. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства: монографія. / О. М. Ляшенко. – 2-ге вид., пере - робл. – К. : НІСД, 2015. – 348 с.: табл. 41. іл. 57. бібліогр. 380 назв.
3. Грущинська Н.М. Державне регулювання економічної свободи: ефективний баланс/ Н.М. Грущинська// Бізнес-навігатор. Вип. №4 (47)/2018. С. 13-16.
4. Кісельов А.П. – Основи бізнесу – Підручник. - Київ.: Вища школа, 1997., - 191 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buklib.net/books/21970/>
5. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: ...С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukr.vipreshebnik.ru/entsiklopediya/51-e/1335-ekonomichna-svoboda.html>
6. Економіка інноваційної діяльності підприємств Інноваційне підприємництво/ Криворучко І.О., Щербак В.Г//Економічна свобода – передумова створення власної справи – Режим доступу: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/11032/1/NRMSE2018_V3_P220-221.pdf
7. Гордуновський О.М. Особливості оцінки і шляхи підвищення рівня економічної свободи в Україні/О.М. Гордуновський// Вісник Університету банківської справи 2015 №2 (23) с.21-26